

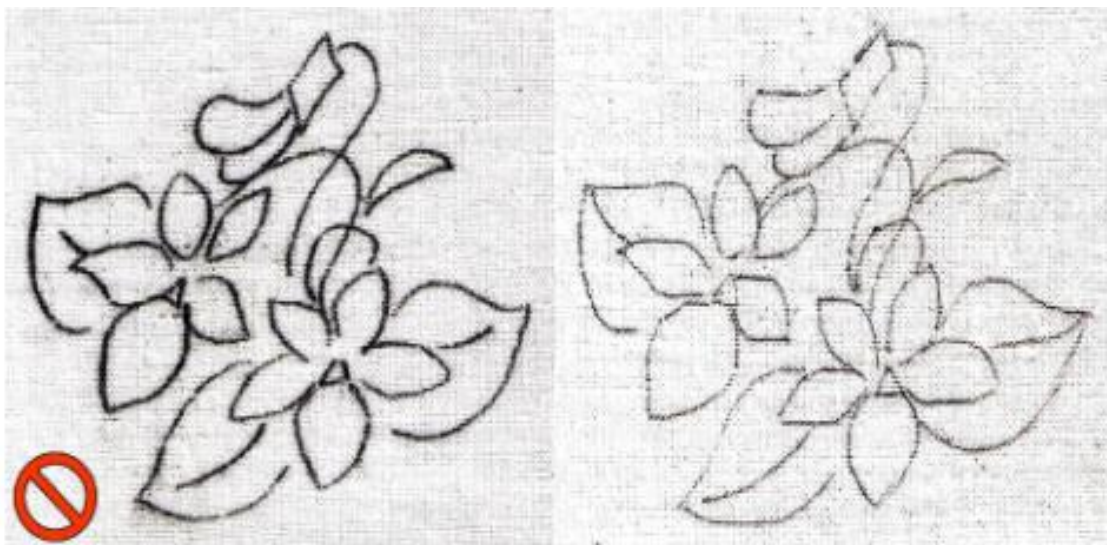
MUSTRI KANDMINE KANGALE

1. Kopeerpaberi abil mustri kandmine heledale kangale

- See meetod sobib eelkõige tihedama struktuuriga ja labasekoelistele kangastele.
- Kopeerpaber valida vastavalt kanga toonile ja jälgida, et tekkiv kontuurjoon ei tuleks nõ „rasvane”.
- Liiga tugev jäljend määrab tikkimise käigus alusmaterjali, eriti tõuseb see probleem esile heledatooniliste kangaste juures.
- kanna tööjoonis paberile, kontrollides, et joonis oleks sobiva suurusega;
- triigi aluskangas;
- märgi mustri asukoht aluskangale;
- aseta joonis kangale ja kinnita ühest servast nõõpnõeltega;
- libista ettevaatlikult kopeerpaber parema poolega vastu kangast tööjoonise alla;

- kinnita joonis ka teisest servast nõõpnõeltega (NB! – mitte torgata nõõpnõelu läbi kopeerpaberi, sest riidele tekivad kopeervärvi täpid ja kui näiteks motiivi tausta ei planeerita pistetega katta, jääksid tekkinud värvitäpid valmis tikandil näha);
- joonista tööjoonise kontuurid sukavardaga või terava pliiatsiga üle;
- eemalda valminud mustrijooniselt kopeer- ja joonispaberid ning triigi läbi valge paberi kangal olev kopeerjoonis üle, nii kinnitub tekkinud joonis tugevamini ja määrab aluskangast tikkimise käigus vähem;

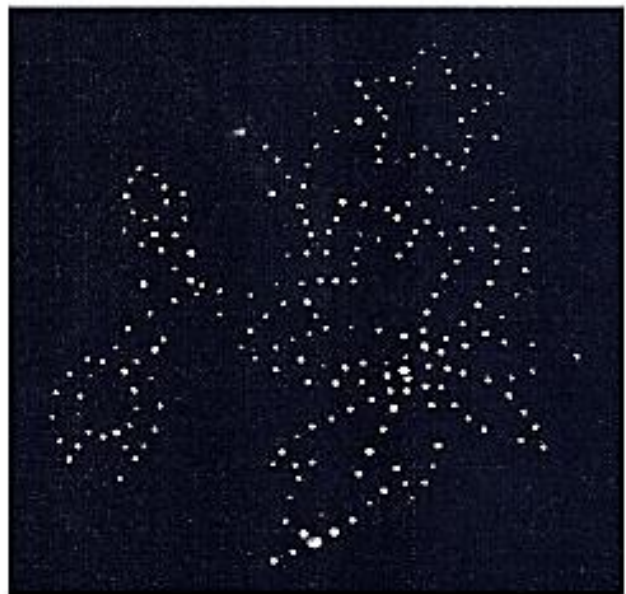
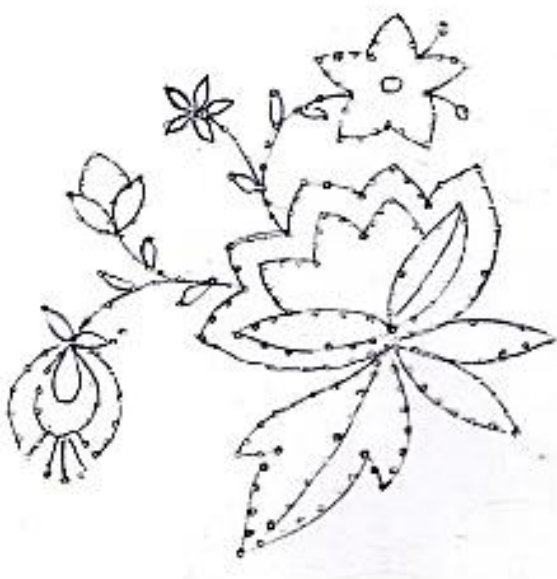
- tiki joonist jälgides kaunistuspisteid nii, et need kataksid kopeerjäljendid.
- kinnita joonis ka teisest servast nõõpnõeltega (NB! – mitte torgata nõõpnõelu läbi kopeerpaberi, sest riidele tekivad kopeervärvi täpid ja kui näiteks motiivi tausta ei planeerita pistetega katta, jääksid tekkinud värvitäpid valmis tikandil näha);
- joonista tööjoonise kontuurid sukavardaga või terava pliiatsiga üle;
- eemalda valminud mustrijooniselt kopeer- ja joonispaberid ning triigi läbi valge paberi kangal olev kopeerjoonis üle, nii kinnitub tekkinud joonis tugevamini ja määrab aluskangast tikkimise käigus vähem;
- tiki joonist jälgides kaunistuspisteid nii, et need kataksid kopeerjäljendid.
- kinnita joonis ka teisest servast nõõpnõeltega (NB! – mitte torgata nõõpnõelu läbi kopeerpaberi, sest riidele tekivad kopeervärvi täpid ja kui näiteks motiivi

tausta ei planeerita pistetega katta, jääksid tekkinud värvitäpid valmis tikandil näha);

- joonista tööjoonise kontuurid sukavardaga või terava pliatsiga üle;
- eemalda valminud mustrijooniselt kopeer- ja joonispaberid ning triigi läbi valge paberi kangal olev kopeerjoonis üle, nii kinnitub tekkinud joonis tugevamini ja määrab aluskangast tikkimise käigus vähem;
- tiki joonist jälgides kaunistuspisteid nii, et need kataksid kopeerjäljendid.

2. Hambapastaga mustri kandmine tumedale kangale

- Läbipaistvale kilele jäljenda soovitud tikandimotiiv (nt pastapliatsiga).
- Sukanõelaga torgi joonise järgi augu kilesse (vahemaadega, sest liiga tihe augurida lõhub kilet).
- Kinnita augustatud kile aluskangale, kinnita nõõpnõeltega kõik servad.
- Võta näpuotsale natuke hambapastat ja hõõru see läbi kileaukude kangale.
- Eemalda ettevaatlikult kile ja jäta kangas kuivama.
- Kuivanud mustrijoonis on tikkimiseks valmis!
- Kui tundub, et punktid on liiga hõredalt ja oleks täpsemat joonist vaja, siis saab alati kasvõi värvipliatsiga punktidest läbi kontuure juurde joonistada

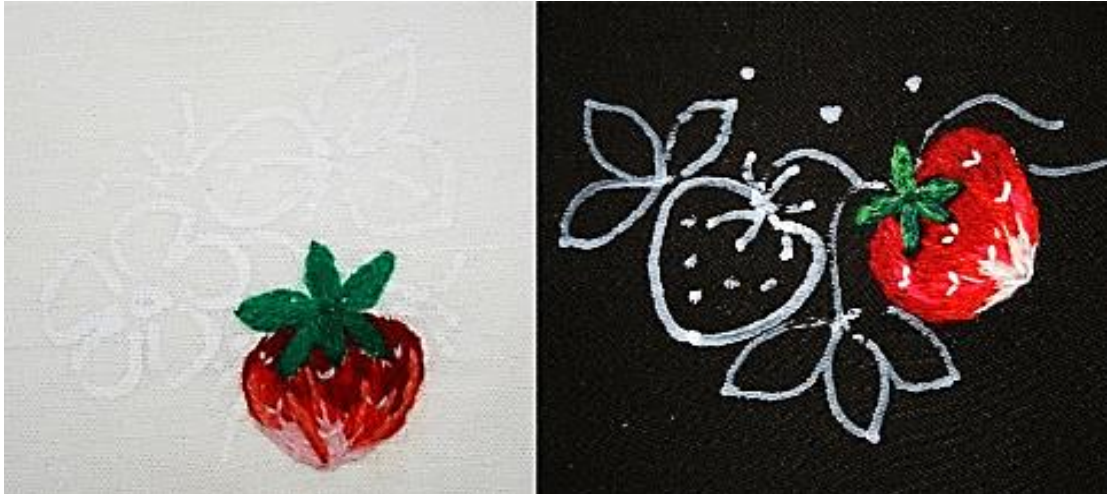

3. Korrektuuripliatsiga mustri joonistamine heledale ja tumedale kangale - vabakäejoonis

- Korrektuuripliatsiga saab kangale mustrit kanda vaid vaba-käejoonisena või valguslauda kasutades.
- Sobib ka valgele kangale, joon jääb päris hästi nähtavaks.
- Tikkija peab arvestama asjaoluga, et korrektuurpliatsi joon kuivades enam kangalt eemaldatav ei ole.
- Tikand on vaja tikkida nii, et jooned nähtavaks ei jää!
- Ettevaatust mitmete joonekordustega mustrijoonisega, neid tavaliselt enam puhtaks viimistleda ei anna!

4. Tikitud kontuurjooned tumedal kangal:

- Paberile joonistatud muster tikitakse tihedate eelpistetega tumedale kangale läbi paberi elementide tooni lõngadega.
- Eelpistete valmides rebitakse joonise paber osade kaupa pistete küljest lahti.
- Joonis on tikkimiseks valmis!

5. Vabakäe joonis tumedal kangal

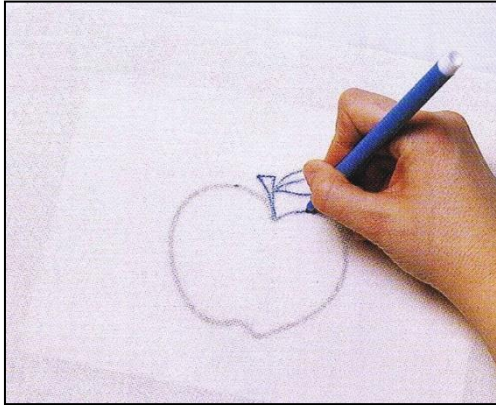
- Spetsiaalsete pliiatsitega muster vabakäejoonisena aluskangale kanda otse kangale joonistades.
- Teine võimalus on: asetada joonis ja aluskangas kohakuti nii, et mustrijoonis on näoga vastu kangast.
- Tõsta joonise äärt niipalju üles, et näed pliiatsijoont ning spetspliiatsiga saad seda joont paberi ja kanga vahel jäljendama asuda.

6. Kangapliiatsid

- Kangale joonistamiseks pakutakse tänapäeval mitmesuguseid pliiatseid. Jälgige pakenditelt juhiseid, millistele kangastele valitava töövahendiga mustrijoonist tekitada saab, sest märkimisvahendi valik sõltub kanga materjalist, ka värvitoonist.
- Kangapliiatsid on mõeldud spetsiaalselt kangale joonistamiseks. Kriidipliiatseid saab pliiatsiteritajaga teritada, need ei määri käsi ega lähe põrandale kukkudes katki.

- Pliiatsid eriti pehmetele materjalidele kandmiseks

- Hõbepliiats on tavalisest kriidipliiatsist püsivama jäljega. Ära pestav. Kontrolli siiski eelnevalt samast kangast proovitükil, millele soovid märkimist alustada.
- Markerid meenutavad viltpliiatseid, millede joon kangal kas aja möödudes haihtub või on veega eemaldatav. Esimesed neist sobivad väiksemamõduliste tikkimistöõde abivahenditeks, sest markeri jooned haihtuvad 14 päeva jooksul.

- Vahapliiats eriti pehmetele materjalidele – valgale kangale ei jää/kinnistu!

Realse jälje püsimine sõltub mitmetest asjaoludest: kanga võimalik pinnatötluse keemia, trükivärvid, tööruumi niiskus (mida niiskem ruum, seda kiiremini kaob) ja valgustus (mida eredam valgus, seda kiiremini kaob). Siiski tasub eelnevalt kontrollida, sest tootja ei suuda garanteerida pliiatsi keemia ja kangaste pinnatötluse keemia koostoime tulemusi.

Mitte kasutada keemilisi puhastusvahendeid, mitte triikida kuni jälg pole lõplikult haihtunud!

- Kangalt veega eemaldatav marker

- Markeri tagumises otsas on sinise markerijälje eemaldaja. Vale märgi saab eemaldada koheselt ka veega (näit. niiske lapiga). Reaalne jälje püsimine sõltub mitmetest asjaoludest: kanga võimalik pinnatötluse keemia, trükivärvid.

Ära kasuta keemilisi (puhastus-)vahendeid, ära triigi, kuni jälg pole lõplikult kadunud!

Siiski tasub eelnevalt kontrollida, sest tootja ei suuda garanteerida pliiatsi keemia ja kangaste pinnatötluse keemia koostoime tulemusi.

Veekindlate markeritega, aga ka viltpliiatsitega võib samuti joonistada otse kangale, kui hiljem kaetakse kogu kanga-pind pistetega ja alusjooned ei jää nähtavaks.

Mustri kandmiseks kangale toimida alljärgnevalt:

- joonistada mustri piirjooned tumeda viltpliiatsiga üle, märkida keskkohat ja kinnitada joonis teibiga aluse külge;
- asetada kanvaat joonisele, keskpunktid kohakuti, teipida alusele;
- joonistada muster alusjoonist järgides viltpliiatsi või veekindla markeriga kanvaale, tikkimise käigus saab soovi ja vajaduse korral alati lisada väiksemaid detaile.

7. Nõelaga torkimine

Tihedakoelisele riidele märgitakse markerite ja viltpliiatsite abil ristpistekirjade nurki:

- ristpistekirja nurgakohad paberil läbistada nõelaga;
  - paber asetada triigitud ja pingutatud riidele nii, et riide lõngad ühtiksid paberil oleva kirja kontuuriga;
  - teipida muster paigale;
  - kirjas nõelaga läbistatud kohad kanda viltpliiatsi või markeri punktidenä aluskangale.
- Märgitud täpid kergendavad lõngade lugemist, kuid nad ei ole kirja kontuuriks, sest täppe peale kandes on tõenäoline, et kiri on aluslõngade suhtes veidi nihkunud. Meetod sobib väikeste motiivide märkimiseks.

8. Mustri kandmine vees sulava kile abil tumedale kangale

- Joonista muster kilele.
- Tiki kontuurid või kogu tikand aluskangale.
- Voolava jaheda vee all pese kile kangast välja.
- Jäta tikand kuivama.

9. Triigitava pliatsijoonise kandmine heledale kangale

- Spetsiaalse pliatsiga joonistatakse muster õhemale paberile ja mustrijoonis triigitakse aluskangale.
- Joonis on tikkimiseks valmis!

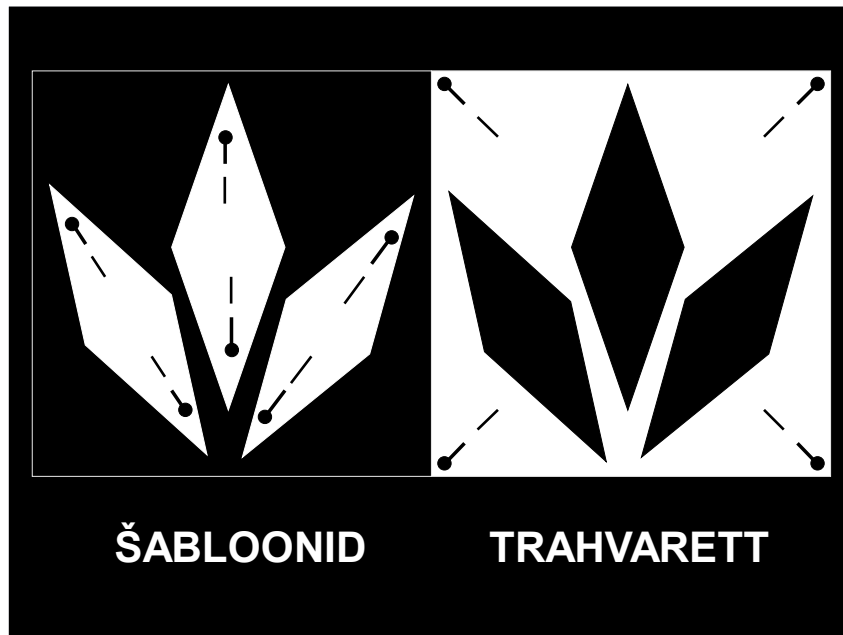
Triigitav – linasele + puuvillasele – kontrolli, kaob esimese pesus.

- Kuigi müügil on kangale triigitavaid ülekandepilte nõ valmiskujul, siis soovi korral saab igaüks ise endale koostada peale triigitava mustrijoonise, kasutades selleks vastavaid pliitaseid ja markereid.

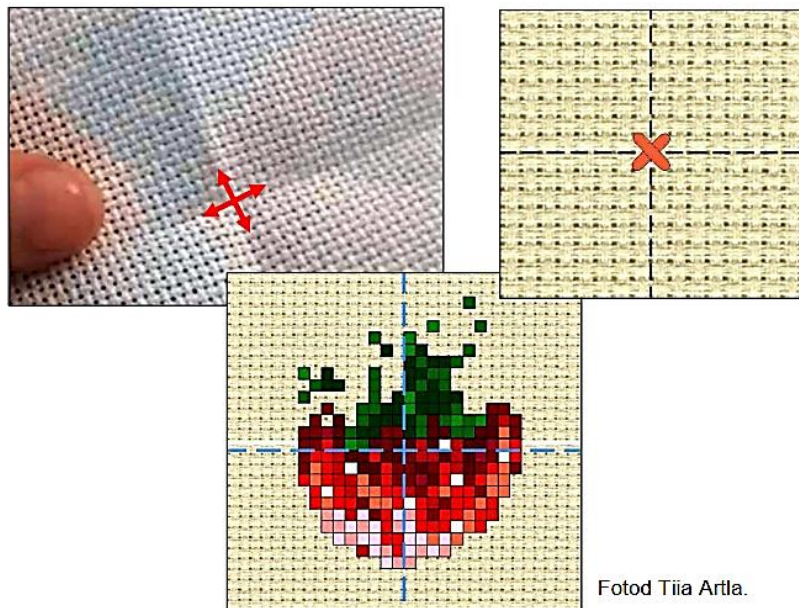
- Iga konkreetse pliatsi puhul järgida tootja juhiseid ja katsetada eelnevalt väikesel riidetükil, sest erinevate kangamaterjalide korral võib tulemus oodatust erineda.
- Vastava markeriga saad kalkale mustri joonistada ja siis selle triikraua abil kangale siirdada. Selleks tuleb jälgida, et paberi see külg, millele on joonistatud, oleks vastu kangast.
- Joonise siirdumisel kangale arvesta peegलिएkti. Kui soovid efekti vältida, tuleb joonis veel kord paberi teiselt poolt läbi joonistada.
- Ära joonista kunagi otse kangale!
- Pliatsi joonis kaob peale esimest pesu. Siiski tasub eelnevalt kontrollida, sest tootja ei suuda garanteerida pliatsi keemia ja kangaste pinnatöötuse keemia koostoime tulemusi.
- Säilita markerit alati kirjutav ots allpool.
- Kopeerida muster hariliku pliatsiga tugevale kalkale; pöörata kalkal teine pool peale ja joonistada muster spetsiaalpliatsiga üle;
- triikida riie siledaks ja kinnitada nõõpnõeltega triikimisalusele;
- asetada spetsiaalpliatsiga joonistatud mustri kalkapool vastu kangast;
- hoida kuuma triikrauda juhendis ettenähtud aja jooksul joonisel;
- muuta triikraua asukohta tõstes, mitte alusel libistades;
- kontrollida kujutist - selleks tõsta mustrilehe üks nurk üles ja veenduda, kas kõik vajalikud jooned on kinnitunud selgelt aluskangale; vajadusel kuumutada veelkord;

NB! Pealetriigitud jooned on veekindlad ning tuleb tikandiga täielikult katta.

Alusmaterjali **lõngade järgi tikitavaid mustreid** üldjuhul riidele ei jäljendata, märgitakse vaid mustri paiknemine, traageldades eelpistetega aluskangale keskjooned. Aida ja kanvaa jt paksematele ning jäigematele kangastele saab traageldamisele eelnevalt keskjooned kangasse voltida.

Kanvaale maalimine

Kanvaakangad on hõredama struktuuriga kui näiteks Aida kangad ning seetõttu pliiaitsitega mustri pealekandmine alati end hästi ei õigusta.

Käsitöömaterjale müüvates kauplustes ning interneti-müükides pakutakse kõigile huvilistele kangale valmis-trükitud mustri- ja tikkimiskomplekte.

Tikkijalt loomingu- ja loomingu- ei eeldata, kõik vajalik on komplekti- ja kaasas: värvilised tikkimislõngad, trükitud mustripildiga kangatükk või väikeese, tikkimisjuhised (värvimärkide seletustega) jms.

Käsitööhuviline saab enda kujundatud värvilise ristpiste- ja mustri- ka ise kanvaale kanda maalimise teel. Maalimiseks sobivad näiteks akrüülvärvid, mis on veega veidi lahjendatud. Töö hõlbustamiseks on hea kasutada valguslauda, hõredale vaibakanvaale saab ehk ilma valguslauatagi mustrit üle kanda

Asetada värviline muster lauale ja teipida paigale;

- mustripaberile kinnitada pingutatult kanvaat;
- maalida läbikumav muster kanvaale;
- lasta kuivada ja eemaldada seejärel kanvaat aluselt ning asuda tikkima.

Kangale maalimiseks toodetakse mitmeid tekstiilvärve, mis kinnituvad kangale triikides või ahjus kuumutades.

DECO TEXTIL - triikimisega kinnitatavad tekstiilivärvid (5 min kanga ühelt poolt, 5 min teiselt poolt). Hapukooretaolise konsistentsiga, vees lahustuvad, omavahel segatavad. Masinpestav 40-60 kraadi juures.

Tekstiilivärvid (Lefranc&Bourgeois TEXTIL) – Deco.

Jacquard tekstiilivärvid

- Jacquard tekstiilivärvid on koheselt kasutamiseks saada 32 värvitoonis. Kui vajad rohkem toone, võid neid omavahel segada. Pastelltoonide saamiseks sega mistahes värvi hulka valget nr 123. Saad suurendada värvide läbipaistvust kui ka voolavust, lisades kuni 25% vett. See annab akvarellitaolise efekti.
- Jacquard Tekstiilivärve võib peale kanda pintsliga, templitega, pihustipudeliga ja aerograafiga.

Pärast kuivamist peab Jacquard Tekstiilivärve kuumusega kinnitama. Selleks on mitu võimalust:

- triikimine – parim meetod; kasutades kuiva triikrauda, triigi pahemalt poolelt kangale sobiva temperatuuriga;
- pesukuivati või auruti – hoia kuivatit töös 30-45 minutit nii kõrgel temperatuuril, kui kangas kannatab.
- Puhasta kõik töövahendid koheselt sooja veega.

- Kõik Jacquard tekstiilivärvid sobivad hästi ka sünteetilisele kangale ja kõik värvid kannatavad keemilist puhastust.

Marbu-Textil värvid

Mitmeotstarbeline, vee baasil tekstiilivärv erinevatele heledatele kangastele. Marbu-Textil värviga maalitud pinnad kannatavad masinpesu kuni 60°C juures; fluorestseeruvad toonid kuni 40°C juures. Värvid on kulumiskindlad. Värvitoone võib omavahel segada ja veega lahjendada. Marabu-Textil värv annab parima katvuse heledal kangal. Värv sobib enamikele naturaalsele kangastele (puuvillane, linane, siid ja kuni 20% sünteetika sisaldusega kangad), väljaarvatud villasele.

- Enne maalimist tuleb kangad pesta.
- *Mitte kasutada pehmendusainet!*
- Marabu-Textil kanda kuivale kangale pintsli, maalinoa või svammiga. Sõltuvalt kanga materjalist ja toonist võib lõpptulemuse värvitoon varieeruda.
- Maalitud pindadel lasta kuivada vähemalt 6 tundi.
- Maalimisvahendid puhastada koheselt vee ja seebiga!
- Värv kinnitatakse triikimisega puuvillase režiimil.
- Triikmise ajaks asetada õhuke triikimislappp triikraua ja maalitud pinna vahele.
- Kinnitamise ajaks arvestada 3 minutit iga 30 x 30 cm ala kohta. Värvit võib kinnitada ka ahjus 8 minuti jooksul 150°C juures. Kanga vastupidavust kuumusele eelnevalt katsetada.

- Ära kasuta auru!
- Dekoreeritud kangad pesta võimalusel pahupidi ja triikida alati läbi lapi.
- Triikrauda ei tohi asetada kunagi otse maalitud pinnale.
- Ära kasuta Marabu-Textil värve villasel kangal, kuna see ei kannata triikimist kõrgetel temperatuuridel ja seega värv ei kinnitu korralikult.

- Siidil maalimiseks lahjenda Textil värv veega. Värv ei sulandu siidil täielikult teineteise sisse, võivad tekkida üleminekujooned.
- Kinnitada läbi lapi triikides pahupoolelt samamoodi kui muude tekstiilide puhul.